

СТАНОВИЩЕ
От проф. д-р Тодор Минев
 ВТУ „Св.Св. Кирил и Методий”

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен «доктор»

Професионално направление 1.2. Педагогика
Област на висше образование: 1. Педагогически науки,
Професионално направление: 1.2. Педагогика
Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)
Тема: „СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА НАКАЗАНИЕТО
ПРОБАЦИЯ”
Автор: Валентина Йорданова Караганова
Научен ръководител: Доц. д-р Траян Попков

1. Данни за дисертанта.

Образователната подготовка и научното творчество на дисертанта пряко кореспондират с тематичната област на разработката. Други аргументи за теоретичната и практическа подготвеност на автора представляват допълнителната квалификация и практическа работа като пенитенциарен служител.

Публикациите и участията на дисертантката в научни форуми съответстват на количествените изисквания за придобиване на научната степен "доктор". Те намират адекватна включеност в разработката и са допълнителен аргумент, потвърждаващ нейната компетентност. Приложените към документацията 6 научни разработки оценявам като значими както в теоретичен, така и в практически аспект, като давам положителна оценка на тяхната включеност в дисертационната проблематика.

В. Караганова се ползва с авторитет, както в наказателно-изпълнителната практика, така и теоретичната и методическа подготовка на специалисти и студенти по проблемите на социалното възпитание на лица с девиантно поведение. В тази връзка изразявам и личните си позитивни впечатления от нейната дългогодишна преподавателска дейност.

Допълнителни квалификации за кандидатката е нейното перманентно участие в законо-творчески екипи и научно-практически форуми.

2. Данни за докторантурата.

Научно-изследователската и практическа дейност на докторантката в пълна степен покриват нейната ангажираност по цялостните характеристики на дисертационната процедура. Реализираните методически основи на изследването са резултат от дългогодишни творчески търсения и аналитична последователност. По отношение на дисертационната процедура няма допуснати нарушения на нормативните изисквания.

3. Данни за дисертацията и автореферата.

Актуалност на дисертационния проект:

Тематичната насоченост на дисертационния проект намира безспорна актуалност. В обществото дълги години битува мнението, че наказателно-изпълнителните институции обслужват единствено държавата и закона, че наказателно-изпълнителната професия е професия осъществяваща държавната власт и то приоритетно чрез използване на средствата за принуда. В случая пробационните служби наистина са основна правоохранителна институция, обаче от това не би

следвало професионалното целеполагане да се ограничи само и единствено до контрола над престъпността и осигуряването на обществения ред и безопасност. Това е така, защото фаворизирането на възможността за използване на държавна принуда крие риск от предизвикване на “бумерангов ефект” и изграждане на т.нар. “образ на врага” и то у граждани, които на практика не нарушават обществения ред.

Ето защо, модерното схващане е, че наред с безспорната правоохранителна мисия, съвременната пробационна система има и едно ново лице, нова равнопоставена роля, т.е. че тя е социално-помагача професия, предполагаща социално-помагачи и възпитателни функции. Пробационната дейност е един от основните механизми за гарантиране на спазването на човешките права – права на осъдени хора, които по една или друга причина не са в състояние да намерят тяхното гарантиране. В този случай пробационната дейност може да се прояви като информация, обучение, консултиране, подкрепа, посредничество и не на последно място подкрепа.

От тази позиция, В. Караганова навременно е насочила своите изследователски интереси към социално-педагогическите измерения на пробационната дейност. Успешно отстоява мнението за решаваща роля на социално-помагачата мисия на пробационните служби и тяхната педагогическа роля в процеса на превенция на противообществените явления. Поставя пред себе си задачата да изясни съдържателните характеристики на пробационната социална работа и на тази основа, да очертае нейните социално-педагогически измерения.

Въз основа на резултатите от дисертационното изследване е предложен анализ на проблема за социално-педагогическата мисия на пробационните служби с насоченост към съхраняване на доверието и правата на всички граждани в обществото. Поради тази причина социално-педагогическата подготовка на пробационните служители е необходимо да гарантира т.нар. “отворена витрина на обществото”, особено що се отнася до действията против проявите на репресия и дискриминация.

От гл. т. на илюстрираната актуалност на дисертационния проект, В. Караганова много сполучливо аргументира и своите основания за избраната тема. Предвид социално-помагачата ориентация на пробационната работа, социално-превантивните функции на пробацията в гражданската общност се явяват неотделима част от цялостната подготовка на пробационните служители. Възможностите, които те предоставят за отработване на усвоените социално-педагогически знания и преобразуването им в реални професионални умения и компетентности, са аргумент именно към тях да се фокусира вниманието в настоящия дисертационен проект.

Обща характеристика на разработката:

- Структурата е класическа, добре систематизирана, с пропорционалност в обема на текста. Състои се от увод, три глави, изводи, препоръки, заключение, приноси, списък на съкращенията, библиография, наименования на таблиците и фигурите, приложения. Общият обем на труда е 252 стандартни страници, от които 223 стр. са основен текст. Приложенията са три, в обем от 69 страници. Те включват съставени от автора две анкети за пробационни служители и осъдени на пробация, като резултативна част от разработката е и представянето на авторска идея за „Методическо указание за социално-възпитателна работа с осъдените на пробация лица, ориентирана към ефективната им промяна“ и приложения технологичен инструментариум в Приложение №3.

- Съдържателно трите глади на дисертационния труд са добре обвързани : глава 1. „Социално-възпитателната работа с осъдените на пробация“; глава 2. „Социално-възпитателната работа с осъдените на пробация“; глава 3. „Пробацията от

вътре, позиция на социалните актьори“. Рационално е избран и осъществен обхватът на теоретичното проучване, което „определя“ и целенасочва усилията на автора в търсенията и адекватния социално-педагогически резонанс. Постигната е хармонизация на научните интереси на докторантката с професионалната ѝ дейност, чието ядро са целите и хипотезите на дисертационната разработка.

- Извадката в пълна степен задоволява мащабите на този формат изследване. Изследователската методика е прецизно разработена, с добре подбран инструментариум.

- Проведена е продължителна експериментална работа, което допълнително подкрепя валидността на изводите.

- Представени са достатъчни количествени натрупвания на емпирични данни, подкрепени с илюстративна визуализация.

- Обобщенията и изводите от изследователските търсения са ясно формулирани, логически представени и емпирично обосновани.

Обобщение:

Дисертационната разработка съответства на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени във ВУЗ. Отличава се с оригиналност и иновативни характеристики, с достатъчна степен на готовност за внедряване в практиката. Изследването е проведено чрез умело подбрани валидни методи за събиране на информация. Използваният език е добре прецизиран и четивен. *Авторефератът* е коректно разработен и дава достатъчно обобщена информация за цялостния научно-изследователски труд.

Резултатите от проведеното теоретико-методологическо изследване разкриват историческата обусловеност и духовно-ценностното основание като детерминанти, цели, задачи, принципи, съдържание, концепции, теории, модели, форми на социално-педагогическата теория и практика и тяхното място в пробационната дейност.

№4. Приносни характеристики:

В заключителната част на автореферата В. Караганова е приложила набор от приносни характеристики на дисертационния проект представляващи „новост за науката“, „популяризиране и обогатяване на съществуващи знания“ и „възможности за внедрявания в практиката“ които приемам и коментирам:

- Изяснени са съдържателните аспекти на основните понятийни схеми, отнасящи се до социално-помагащата и превантивно-педагогическа мисия на пробационната система в изследователското и практико-приложно поле на правоохранителната реалност.

- Представен е иновативен анализ на наказателно-изпълнителните функции, като на този фон, са очертани валидни възможности за оптимизация на социално-помагащата роля на пробационните служители в гражданската общност.

- Изяснявайки проблема за социално-педагогическите функции на пробационните служби, авторката не го разглежда откъснато от социалното развитие, а подхожда чрез анализ на социално-икономическото многообразие в гражданското общество, като намира корелативна връзка с някои негативни аспекти на обществено развитие, исторически и актуални педагогически и социално-помагащи политики и практики.

- В цялостното текстово изложение авторката подкрепя своите тези посредством сравнително-педагогически интерпретации и съотнасяне към практиката на другите страни.

- Предлага се сполучлив модел на основните полета на пробационната работа както от позициите на пробационните служители, така и съобразно преживяванията и оценките на осъдените лица, чрез което се аргументират изводи, идеи и препоръки с висока степен на готовност за внедряване в практиката и валидни критерии за измерване на ефективността.

5. Бележки и препоръки:

- Доколкото специалността „Социална педагогика” съответства на необходимостта от социално-педагогическа подготовка на пенитенциарните и пробационните служители, авторката би могла още по-настойтелно да отстоява нейната значимост в полето на приложна дейност на правоохранителните институции и респ. пазара на труда.

- Препоръчвам на авторката да насочи творческите си търсения и към медиацията, като алтернатива на наказанието лишаване от свобода – проблем, който има обяснимо бъдеще в Българската правораздавателна практика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Разработката съответства на стандарта и изискванията, касаещи формата на докторско изследване. Като имам предвид теоретичните приноси и практико-приложна стойност на дисертационния труд, убедено препоръчвам на научното жури да гласува за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по професионалното направление Педагогика, Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика (Социална педагогика)

27.04.1017.
В.Търново

Проф. д-р : Тодор Минев